

גיטין דף כא

אלא אמר רבא: נפשוט את הספק של רמי בר חמא ממה שלמדנו במס' בבא בתרא - אדם שחתם ערבות לאחר שנכתב השטר (= שלאחר שכבר נכתב שטר ההלוואה והלווה הביא את השטר למלווה, הערב הוסיף בכתב ידו 'ואני ערבי'), המלווה יכול לגבות מהערב רק מנכסים בני חורין ולא מנכסים משועבדים (= נכסים שהערב מכר לאחרים לאחר שחתם על הערבות), שכיון שאין על הערבות שטר עם עדים אין על זה קול, והרי זה כאילו לווה בעל-פה שאין לזה קול ואי אפשר לגבות מנכסים משועבדים.

רבא מוכיח מכך שכל אדם יודע להקנות, לפי שכשהערב חתם ערבות על השטר השטר כבר היה ברשות המלווה, וא"כ איך מועילה התחייבות הערב שישתעבדו נכסיו (הבני חורין) למלווה והרי הוא חתם על שטר שאינו שלו, וכדי שאדם יִקְנֶה את נכסיו למישהו אחר הוא צריך לחתום על שטר ששייך לו ובכך הוא מְקַנֶה את נכסיו לאחר, אלא בהכרח שהמלווה הקנה לו את השטר והוא חתם עליו והחזיר לו, ולמרות שהמלווה אינו זקן וחכם אלא אדם רגיל הוא יודע להקנות, א"כ מוכח שכל אדם יודע להקנות, וכמו כן האשה הקנתה את הלוח לבעלה.

אמר רב אשי, ומאי קושיא וכו'? אי אפשר להוכיח מהסוגיא במס' בבא בתרא לנידון שלנו, לפי שיתכן שגבר יודע להקנות אבל אשה אינה יודעת.

אלא אמר רב אשי: נפשוט את הספק מהמשנה לקמן (כב:) - אשה יכולה לכתוב בעצמה את הגט שלה ולהקנות אותו לבעלה ואח"כ הוא נותן לה אותו לשם גירושין. והאיש יכול לכתוב בעצמו את השובר של פרעון הכתובה שפרע לה ומקנה אותו לאשה, והיא מחתימה עליו עדים ומוסרת לו אותו בחזרה שתהיה לו ראייה שפרע. ע"כ המשנה לקמן. מוכח שאשה יודעת להקנות! וא"כ נפשט ספקו של רמי בר חמא ואפשר לגרש אשה כלוח ששייך לה, לפי שהיא הקנתה אותו לבעלה.

אמר רבא: בעל שכתב גט לאשתו ונתן את הגט ביד עבדו, וכתב לה שטר מתנה על העבד, הרי היא קונה את העבד והגט שבידו ע"י השטר מתנה והיא מגורשת,

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com



052-342-4473



לפי שהעבד נחשב כ'חצרה' של האשה, והדין הוא שבעל שזרק גט לחצר האשה הרי היא מגורשת, ובמקרה שלנו חצרה (= העבד) וגיטה באים כאחד.

קושיא: **ואמאי?** מדוע היא מגורשת? והרי העבד נחשב כ'חצר מהלכת', וההלכה ש'חצרו של אדם קונה לו' נאמרה רק לגבי חצר שאינה מהלכת. ואם תאמר שמדובר שהעבד עומד, והרי אמר רבא שכל דבר שאילו היה מהלך לא קנה הרי שגם אם הוא עומד ויושב לא קנה.

תירוץ: **והלכתא בכפות:** מדובר שהעבד כפות שאינו ראוי להלך, ולכן הוא נחשב לחצר שאינה מהלכת.

ואמר רבא, כתב לה וכו': בעל שכתב גט לאשתו ונתן את הגט בחצרו, וכתב לה שטר מתנה על החצר, הרי היא קונה את החצר והגט שבתוכה ע"י השטר מתנה והיא מגורשת, לפי שחצרה וגיטה באים כאחד.

וצריכא: רבא היה צריך להשמיע לנו את הדין הזה גם לגבי עבד וגם לגבי חצר.

חצרה הבאה לאחר מכאן: כגון שהבעל נתן את הגט בחצר של חברו, והלך בעל החצר ומכר לה את החצר או שנתן לה במתנה. ובמקרה כזה בוודאי שאינה מגורשת, שהרי כשהבעל נתן את הגט בחצר החצר עדיין לא היתה שלה, ואח"כ כשבעל החצר מכר לה את החצר הגט לא הגיע לידיה מכוחו של הבעל אלא מכוחו של בעל החצר. רבא משמיע לנו שכשהבעל נתן לה את החצר עם הגט בתוכו היא מגורשת ולא גוזרים משום 'חצרה הבאה לאחר מכאן'.

אביי חולק על הדין של רבא ש'חצרה וגיטה באים כאחד':

אמר אביי: והרי את הדין שאפשר לגרש אשה ע"י שנותן את הגט בחצרה אנו לומדים ממה שנאמר "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ", וא"כ כשם גירושין נעשים ע"י נתינת הגט בידיה ואפילו בעל כרחה, כך נתינת הגט בחצרה יכול להיעשות אפילו בעל כרחה, וזה יתכן במקרה שיש לה חצר והוא זרק את הגט לחצר בעל כרחה. אבל במקרה של רבא (= שהוא נתן את הגט בחצרו וכתב לה שטר מתנה על החצר) היא לא מגורשת, שהרי אין הוא יכול לתת לה את החצר במתנה בעל כרחה, לפי שהיא יכולה לומר שאינה רוצה לקבל את המתנה וממילא אינה קונה את החצר ולא מתגרשת בגט שבתוכה, וא"כ גם במקרה שהיא כן רוצה לקבל את המתנה היא אינה מגורשת, לפי שזה לא דומה ל"ידה".

רב שימי בר אשי מקשה על אביי: והרי אשה יכולה למנות מדעתה שליו שיקבל עבורה את הגט, אבל אין השליח יכול לקבל עבורה בעל כרחה, א"כ מוכח שלמרות שהגירושין לא יכולים לחול בעל כרחה הם כן יכולים לחול כשזה מדעתה, וכמו כן לגבי חצר כשהיא כן רוצה לקבל את החצר במתנה היא מגורשת.

ואביי: אביי יענה על זה: וכי שליחות בגיטין אנו לומדים מ"ידה"? והרי אנו לומדים זאת ממה שנאמר "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ", כלומר שהיה אפשר לכתוב "ושלח מביתו" ונאמר "ושלחה מביתו" ללמדנו שהאשה יכולה לעשות שליח לקבלת הגט, וכיון שלא לומדים זאת מ"ידה" לכן למרות שאין השליח יכול לקבל עבורה בעל כרחה הוא יכול לקבל מדעתה, אבל חצרה שנלמדת מ"ידה" כיון שאי אפשר בעל כרחה לכן אי אפשר גם מדעתה.

ואב"א: אפשרות נוספת שאביי יכול לענות: מצאנו שיש שליחות בעל כרחה, שכן האב יכול לקבל גט עבור בתו הקטנה בעל כרחה, ולכן אשה יכולה לעשות שליח לקבלת הגט למרות שהשליח לא יכול לקבל בעל כרחה לפי שמצאנו שיש סוג שליחות שהאשה מקבלת בעל כרחה, אבל לעומת זאת לא מצאנו מקרה בו אשה יכולה להתגרש בעל כרחה ע"י חצר, ולכן גם כשזה מדעתה אינה מגורשת.

למדנו במשנתנו - כותבים גט על עלה זית, וכן על קרן של פרה וצריך לתת לה את כל הפרה, ועל יד של עבד וצריך לתת לה את כל העבד:

בשלמא יד עבד: בעבד מוכן מדוע הוא צריך לתת לה את כל העבד, כי אי אפשר לחתוך לו את היד ולתת לה (שאין האדון רשאי לחבול בעבד שלו). אבל בקרן של פרה מדוע עליו לתת לה את כל הפרה, שיחתוך את הקרן ויתן לה?

אמר קרא 'וכתב ונתן': מהפסוק לומדים שצריך לכתוב את הגט ולתת אותו בלי פעולה נוספת, דהיינו בלי לקצוץ אותו מהמחובר, וכאן הוא יצטרך לקצוץ את הקרן לאחר כתיבת הגט עליה.

למדנו במשנתנו - לדעת רבי יוסי הגלילי לא כותבים גט על דבר שיש בו רוח חיים ולא על מאכלים:

מ"ט דריה"ג? נאמר 'וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָת' מהמילה 'סֵפֶר' משמע דוקא על קלף, אבל מ'וְכָתַב לָהּ' אנו לומדים לרבות על שאר דברים. שהרי מילים אלו מיותרות, כי היה צריך להיות כתוב 'ונתן ספר כריתות בידה', ומ'וכתב לה' משמע שיכול לכתוב

על כל דבר. אמנם מכיון שכתוב גם 'סִפֵּר' אנו לומדים לרבות כל דבר דוקא בדומה ל'ספר' שאין בו רוח חיים ואינו אוכל.

ורבנן: החולקים וסוברים שמותר לכתוב גם על בעלי חיים ומאכלים - עונים: לא כתוב 'וכתב בספר' שאז היה משמע שצריך לכתוב בדבר שדומה לספר - דהיינו קלף, אלא 'וְכָתַב לָהּ סִפֵּר' כלומר שיכתוב לה את **סיפור הדברים** של הכריתות דהיינו את נוסח הגט (ואין כלל התייחסות בפסוק לסוג הדבר שכותבים עליו).

ורבנן האי וכתב: אם כן מה הם לומדים מ'וְכָתַב לָהּ' המיותר (שהרי אין צורך לרבות כל דבר כי כאמור אין הגבלה בפסוק על סוג הדבר שכותבים עליו)?

והתשובה: ללמד שאישה אינה יכולה להתגרש בכסף - שיתן לה הבעל פרוטה ויאמר לה קחי אותה ותתגרשי לי בה. וזאת משום שהיתה הוה אמינא שמכיון שהוקשה יציאה (גירושין) להויה (קידושין), נלמד שכמו שאישה מתקדשת בכסף היא גם תוכל להתגרש בכסף, קמ"ל שהיא מתגרשת רק בכתיבה.

ואידך: וריה"ג (שצריך את ה'וכתב לה' כנ"ל) - ילמד שאישה לא מתגרשת בכסף מ'סִפֵּר כְּרִיתָת' שרק הספר כורת ומגרש אותה ולא דבר אחר.

ואידך: רבנן - צריכים את 'סִפֵּר כְּרִיתָת' ללמד שצריך שהגט יהא כורת בין הבעל לאישה, אבל אם הבעל עשה תנאי בגט לכל החיים הגט פסול. כגון שהוא נותן לה גט על מנת שלא תשתה יין כל חייה, ונמצא שהיא קשורה אליו כל החיים לקיים את התנאי ואילו הגט אמור לכרות ולהפסיק את הקשר ביניהם.

ואידך: ריה"ג - לומד זאת מכך שהיה אפשר לכתוב 'ספר כרת' וכתוב 'כְּרִיתָת' לומדים שצריך שהגט יהא כורת, ובנוסף מעצם המילה 'כְּרִיתָת' לומדים כנ"ל שרק ספר מגרש אותה ולא כסף.

ואידך: רבנן - לא דורשים לימוד כזה.

משנה: אין כותבים במחובר לקרקע: מהפסוק 'וְכָתַב לָהּ סִפֵּר כְּרִיתָת וְנָתַן' לומדים שצריך לכתוב את הגט ולתת אותו בלי פעולה נוספת, דהיינו בלי לקצוץ אותו מהמחובר.

כתבו במחובר וכו': יתבאר בגמרא.

על הנייר המחוק: כאשר מוחקים מילה בקלף ניכר הדבר, אבל אם מוחקים את כל הקלף ולאחר מכן כותבים עליו את הגט, גם אם ימחקו שוב מילים בקלף כבר לא ניתן לזהות מה נמחק בפעם הראשונה ומה נמחק בשניה. ולכן אין לכתוב גט על קלף מחוק כי ניתן למחוק ולכתוב עליו דברים אחרים. וכן אין לכתוב על 'דיפתרא' שזהו קלף שאינו מעובד כראוי והמחיקות לא ניכרות בו וניתן לזייף את הכתוב בו.

גמרא: כתבו על המחובר והא וכו': הרי בתחילה אמרה המשנה שלא כותבים כלל על המחובר, ואיך לאחר מכן היא כותבת שכאשר כתבו במחובר הגט כשר?

והוא שיר מקום התורף: בסיפא מדובר שהכותב את הגט במחובר השאיר את ה'תורף' של הגט (דהיינו עיקר הגט שהוא שם הבעל והאישה והזמן), ולאחר שתלש אותו כתב אותו. והמשנה סוברת כדעת רבי אלעזר ש'עדי מסירה כרתי' כלומר העדים המעידים על מסירת הגט הם מחילים את הכריתות של הגט ולא עדי החתימה, משום שלדעתו הפסוק 'וכתב לה' מדבר על כתיבת הגט ולא על חתימתו, וממילא לפי דעתו צריך לכתוב את הגט בתלוש דהיינו את התורף של הגט.

אלא שחכמים גזרו שלא יכתוב את ה'טופס' (שאר נוסח הגט) במחובר, כדי שלא יבואו לכתוב גם ה'תורף' במחובר. ולכן בתחילה אומרת המשנה שאין לכתוב את הטופס במחובר, אבל אם כתב אותו במחובר ותלש את הגט וכתב את התורף בתלוש - הגט כשר.

וריש לקיש אמר: במשנה כתוב שאם תלש את הגט 'וחתמו' הגט כשר. משום שהמשנה סוברת כדעת רבי מאיר ש'עדי חתימה כרתי' כלומר העדים החותמים על הגט הם מחילים את הכריתות של הגט, משום שלדעתו הפסוק 'וכתב לה' מדבר על חתימת הגט ולא על כתיבתו, וממילא לפי דעתו ניתן לכתוב את הגט במחובר דהיינו את התורף של הגט.

אלא שחכמים גזרו שלא יכתוב את ה'תורף' במחובר כדי שלא יבואו גם לחתום על הגט במחובר, אבל אם כתב אותו במחובר ותלש את הגט והחתיים עליו עדים בתלוש - הגט כשר.

כתבו על חרס של עציץ נקוב: אם כתב את הגט על הדופן של עציץ נקוב העשוי מחרס - הגט כשר משום שהוא נותן לה את כל העציץ, ואין לחשוש שיחתוך את

(המשך בדף הבא ↓)

המקום שכתוב עליו הגט כי בכך הוא יקלקל את העציץ. (ואפילו שלעציץ נקוב יש דין מחובר לקרקע - זהו רק לאדמה שבעציץ אך לא לכלי עצמו).

אבל אם הוא כתב את הגט על עלה הצומח בעציץ נקוב לדעת אביי הגט כשר כי גם כאן הוא יתן לה את כל העציץ [ומדובר שכשיתן לה תיפסק יניקתו של העציץ - תוס']. ולדעת רבא יש לחשוש שהוא יתלוש את העלה מהעציץ ויתן לה, ונמצא שהגט פסול כי הוא מחוסר מעשה של קציצה ונתינה.